

Plan for implementering af fælles retningslinjer for forsyningssektorens metadata

Baggrund

I regi af TAU leverance 3 "Fælles retningslinjer for dataformater og metadata" er der udarbejdet fælles retningslinjer for metadata for forsyningsdata, der skal understøtte en standardiseret og effektiv datadeling i forsyningssektoren. Retningslinjerne indeholder bl.a. følgende anbefalinger:

1. Udstillede forsyningsdatasæt skal have metadata
2. Metadata skal følge DCAT-AP-DK
3. Udvalgte elementer fra DCAT-AP-DK anvendes som standard for metadata.
4. Et centralt datasætkatalog bør etableres til registrering, vedligeholdelse og udstilling af metadata.
5. Der etableres en governance-struktur med ansvar for vedligeholdelse og ensartet anvendelse.

Godkendes retningslinjerne i Forum for Forsyningsdata (FFD), skal der arbejdes videre med implementeringen som beskrevet i dette dokument. De overordnede faser i implementeringsplanen vil blive drøftet i sammenhæng med drøftelserne af anbefalingerne beskrevet i retningslinjerne.

Overordnede elementer i implementeringsplanen

Efter FFD-godkendelse

- TAU anbefaler, at retningslinjerne, herunder anbefaling 1-3, kan tages i anvendelse i forbindelse med udstilling af data, hertil, at:
 - udstillede data skal som standard ledsages af metadata
 - metadata skal følge standarden DCAT-AP-DK
 - udvalgte elementer fra DCAT-AP-DK anvendes som standard
- Den fulde værdiskabelse forudsætter imidlertid etablering af et datasætkatalog (IT-system) for metadata samt tilhørende governance, der sikrer den løbende vedligeholdelse og ensartethed på tværs (anbefaling 4 og 5). En aktiv udbredelse af retningslinjerne anbefales derfor først at ske, såfremt der er aftalt en finansieringsmodel for datasætkatalog og governance, og etableringen kan igangsættes.
- Et fælles datakatalog for metadata tilbyder anvenderne et samlet sted at søge information om forsyningsdata og fungerer som det operationelle

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

fundament for hele forvaltningen og udstillingen af metadata. Governancen skal gøre det muligt at kontrollere metadata og sikre, at etablering og vedligeholdelse sker i overensstemmelse med retningslinjerne. Uden en sådan struktur reduceres governance til regelsæt uden mekanismer til opfølgning, og metadata vil hurtigt miste den præcision, der gør datasæt søgbare, forståelige samt vanskelige at håndhæve og videreudvikle over tid.

- Som led i en i etablering af et fælles datasætkatalog for forsyningssektorens metadata skal det sikres, at andre kataloger for metadata kan høste metadata herfra, fx det fællesoffentlige datasætkatalog, Datavejviser.dk. Dette vil bidrage til, at forsyningssektorens datasæt gøres synlige for en endnu bredere skare af anvendere og flere kan finde frem til genbrugelige data fra forsyningssektoren.

1. Udarbejdelse af kravspecifikation for datasætkatalog

- Der udarbejdes en detaljeret kravspecifikation for datasætkataloget, som også omfatter ikke-funktionelle krav såsom opetid, svartider, performance og skalerbarhed. Disse forhold har væsentlig indflydelse på både etablerings- og driftsomkostninger. På baggrund af kravspecifikationen udarbejdes et estimat for de samlede omkostninger ved etablering og drift af et metadatakatalog.

2. Fastlæggelse af roller og governance

- Som en del af specifikationen skal det fastlægges hvilke konkrete aktører, der skal varetage de roller og ansvar, der er beskrevet i afsnittet om governance for metadata, jf. dokumentet om fælles retningslinjer for metadata i forsyningssektoren.
- Derudover skal det undersøges, om den governancestruktur, der vil skulle etableres for metadata, tilsvarende er den governancestruktur, som ville kunne varetage vedligeholdelse og opdatering af øvrige retningslinjer og standarder for dataudveksling udarbejdet i Forsyningsdigitaliseringsprogrammet, såsom den fælles begrebsmodel og datamodeller.

3. Finansiering

- Etablering og vedligehold af et datasætkatalog og en governancestruktur efter 2027 forventes at kræve finansiering. Det er derfor nødvendigt at finde en finansieringsmodel, som afspejler fordeling af byrder og gevinster.
- Dette omfatter midler til teknisk implementering, vedligeholdelse, administration og sikring af den redaktionelle kvalitet og ensartethed i metadata på tværs af forsyningssektoren.

- Det er en forudsætning, at der kan findes en finansieringsmodel, som dækker både etablering og løbende drift af metadatakataloget. Dette omfatter omkostninger til teknisk implementering, vedligeholdelse og videreudvikling af datasætkataloget samt de nødvendige ressourcer til governance.

4. Etablering af datasætkatalog og governance

- Under forudsætning om finansiering kan datasætkataloget etableres, og den tilhørende governancestruktur implementeres. Det skal sikre, at metadata systematisk indtastes og løbende vedligeholdes af forsyningselskaberne, samt at kataloget driftes stabilt og løbende opdateres i forhold til tekniske komponenter, funktionalitet, behov fra brugerne og it-sikkerhed.

5. Udbredelse af retningslinjer

- Efter etablering af datasætkatalog for metadata og governance vil der foregå en aktiv udbredelse af retningslinjerne hos udstillere af forsyningsdata, fx forsyningsvirksomheder og leverandører, hertil at
 1. udstillede data skal som standard ledsages af metadata
 2. metadata skal følge standarden DCAT-AP-DK
 3. udvalgte elementer fra DCAT-AP-DK anvendes som standard, jf. TAUs anbefaling til implementering.
- Desuden sikres det, at udstillede datasæt dokumenteres med beskrivelser, som giver anvenderne mulighed for at træffe en informeret beslutning om, hvorvidt data er egnet til den påtænkte brug.

6. Evaluering af retningslinjer

- Efter fuld implementering af retningslinjerne, herunder etablering af datasætkatalog og tilhørende governance, vil der blive evalueret på, hvor mange der har taget retningslinjerne i brug, gevinster og behov for justeringer af retningslinjerne.
- Det ligger således udenfor for arbejdet med metadata retningslinjerne at fastlægge hvilke forsyningsdata, forsyningsvirksomheder skal være forpligtet til at udstille. Dette håndteres i andre sammenhænge, herunder i DUG'erne. Hvis der senere indføres krav om udstilling af konkrete forsyningsdatasæt, bør det dog som en del af kravet præciseres, at de udstillede data ledsages af metadata i overensstemmelse med retningslinjerne.

Sammenhæng til øvrige arbejde i FDP

Metadata sikrer, at udstillede data ledsages af nødvendige beskrivelser, som giver anvenderne mulighed for at træffe en informeret beslutning om, hvorvidt data er

egnet til den påtænkte brug. Det er muligt, at der kommer frivillige aftaler om eller krav til udstilling af vand- og fjernvarmeforbrugsdata som følge af vand-DUG-leverance 3 og varme-DUG-leverance 3. Hertil vil metadata være centrale for at maksimere muligheden for, at en udstilling af data kan omsættes til reel værdi, da de understøtter både tilgængeligheden og anvendeligheden af data.